

پیش‌بینی تعهد ورزشی دانشجویان تربیت‌بدنی بر اساس عوامل محیطی

شهرزاد اسماعیلی^۱

فریده اشرف گنجویی^۲

علی زارعی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۳/۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۵/۳

این تحقیق با هدف پیش‌بینی تعهد ورزشی دانشجویان تربیت‌بدنی بر اساس عوامل محیطی تدوین گردید. پژوهش حاضر از حیث راهبرد از نوع توصیفی، به لحاظ مسیر اجرا از نوع همبستگی، به لحاظ زمان مقطعی، از حیث گردآوری داده‌ها میدانی و از نظر هدف کاربردی و از نظر نتایج آینده‌نگر می‌باشد. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان تربیت‌بدنی ورزشکار دانشکده تربیت‌بدن دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، شمال و علوم تحقیقات تشکیل می‌دادند (۶۸۰ نفر) که مطابق با جدول مورگان تعداد ۳۸۲ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. به علت عدم همکاری برخی افراد (۱۲ نفر) تعداد ۳۷۰ نفر از دانشجویان به صورت تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. از پرسشنامه تعهد ورزشی و پرسشنامه عوامل محیطی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده گردید. روایی محتوای پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید تربیت‌بدنی تایید و پایایی پرسشنامه‌ها از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه تعهد ورزشی ۰/۸۲ و عوامل محیطی ۰/۸۱ گزارش شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی‌ها و درصد فراوانی‌ها، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون کلموگروف-اسمیرنوف، ضریب همبستگی اسپیرمن و رگرسیون) با استفاده از نرم افزار SPSS استفاده شد. بر اساس آزمون اسپیرمن بین عوامل محیطی و تعهد ورزشی دانشجویان تربیت‌بدنی رابطه معنی‌دار و مستقیمی وجود دارد. ضریب تعیین (R^2) نشان می‌دهد که ۲۵ درصد از واریانس کل تغییرات تعهد ورزشی مربوط به عوامل محیطی است. همچنین، نتایج آزمون رگرسیون نشان داد که عامل محیطی توانایی پیش‌بینی تعهد ورزشی دانشجویان را دارد.

واژگان کلیدی: تعهد ورزشی، عوامل محیطی و دانشجویان تربیت‌بدنی

^۱ دانش‌آموخته دکتری مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) E-mail:Ganjouei@yahoo.com

^۳ دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مقدمه

امروزه در جهان ورزش، برنده‌ها و بازنده‌ها اغلب با دهم‌هایی از ثانیه یا فقط یک شوت یا یک خطای بحرانی از یکدیگر جدا می‌شوند و در سطوح بالای رقابتی، سطح مهارت اغلب برابر و یکسان است. در نتیجه، آنچه سبب تمایز ورزشکاران موفق از کمتر موفق می‌شود، مهارت‌های روانشناختی است (گیل، ۱۹۹۸؛ ترجمه خواجهوند، ۱۳۸۳). تعهد ورزشی به عنوان یک ساختار روانشناختی، نشان‌دهنده میل و خواست فرد جهت شرکت مستمر در فعالیت‌های ورزشی است و به حالت روانشناختی که نشان‌دهنده میل به مشارکت مستمر در فعالیت‌های ورزشی است گفته می‌شود (حقیقی، ۱۳۹۳). تعهد ورزشی منعکس‌کننده نیروهای انگیزشی فرد برای ادامه مشارکت و نشان‌دهنده اهمیت زیرساخت‌های روانی مبتنی بر پافشاری بر ادامه یک رفتار یا فعالیت معین است که می‌تواند مربوط به یک برنامه ورزشی، یک رشته ورزشی و یا تعهد به شرکت مستمر در انواع فعالیت‌های ورزشی باشد (جانسون^۱، ۲۰۰۱). لین^۲ (۲۰۰۵) در زمینه تعهد ورزشی آن را جزئی از خلق ورزشکار و مجموعه‌ای از احساسات پایدار دانسته که از نظر شدت و مدت متغیر است و معمولاً آن را طولانی‌تر از هیجان در نظر می‌گیرند و عاملی می‌دانند که در ارزیابی، تفسیر یک موقعیت روانشناختی و چگونگی عملکرد در گذشته، حال و آینده مداخله می‌کند. محتوای خلق و خو به گونه‌ای است که بر شناخت و رفتار افراد و موفقیت و شکست آنها در موقعیت‌های بیرونی تأثیرگذار است. بنابراین، تعهد نگرش و حالت روانی است که به منظور توصیف تمایل افراد به رفتارهای مشخص استفاده می‌شود. در واقع، این مفهوم نشان‌دهنده میزان پشتکار و پایداری^۳ افراد برای ادامه مشارکت در یک رفتار خاص است. از دیدگاهی دیگر، تعهد نوعی احساس وابستگی و تعلق خاطر به رفتاری خاص است. با توجه به آنچه در مورد مفهوم تعهد گفته شد، استفاده از این واژه برای مطالعه و پژوهش در زمینه تداوم مشارکت در ورزش مفید به نظر می‌رسد (میرحسینی و همکاران، ۱۳۹۱). در این راستا پژوهش‌های اسکانلان^۴ و همکاران (۱۹۹۳) با بهره‌گیری از مبانی نظری تعهد در رفتار سازمانی و اجتماعی (گیل، ۱۹۹۸) و کاربرد مفهوم تعهد در زمینه‌های ورزشی، به ارائه مدل تعهد ورزشی^۵ منجر شد (کاسپر و بابکز^۶، ۲۰۰۸). در این مدل، پنج عامل به عنوان مؤلفه‌های اصلی تعیین‌کننده تعهد ورزشی منظور شده که با اقتباس از نظریه‌های

---

۱ Johnson

۲ KLin

۳ Persistence

۴ Scanlan et al

۵ Sport commitment (SCM)

۶ Casper and Babkes

تئوری تبادل اجتماعی^۱، مدل روابط بین فردی کلی^۲ (۱۹۸۳) و مدل سرمایه‌گذاری روزبولت^۳ (۱۹۸۰) به دست آمده است. این مؤلفه‌ها عبارت‌اند از: لذت ورزشی^۴، سرمایه‌گذاری شخصی^۵ فشارهای اجتماعی^۶، مشغولیات جایگزین^۷ و فرصت‌های مشارکت^۸ (اسکانلان و همکاران، ۲۰۰۳).

از سوی دیگر، امروزه به‌طور سنتی تلاش‌ها برای مقابله با بی‌حرکی نوجوانان، اغلب متمرکز بر تدارک اطلاعات، آموزش و برنامه‌های مشاوره و بدون درک عمیقی از نقش متغیرهای فردی، اجتماعی و محیطی مؤثر بر فعالیت جسمانی نوجوانان بوده است. از این رو، فهم سهم هر یک از عوامل مؤثر بر فعالیت جسمانی در قلمرو متغیرهای روان‌شناختی چون عوامل محیطی در سال‌های اخیر مورد تأکید محققان قرار گرفته است (کیم و کاردینال^۹، ۲۰۱۰). تأثیر عوامل محیطی بر پدیده‌های اجتماعی انکارناپذیر است، زیرا محیط همانند بستر و زمینه‌ای است که پدیده اجتماعی در آن اتفاق می‌افتد و از عوامل محیطی تأثیر می‌پذیرد و بر آن تأثیر می‌گذارد (صفاری، ۱۳۹۱) بر اساس، مدل‌های بوم‌شناختی-اجتماعی^{۱۰}، عوامل محیطی-مانند وجود فضاهای ورزشی و امکان دسترسی به آن- دارای اهمیتی خاص در رفتارهای مرتبط با سلامت می‌باشند. مدل‌های بوم‌شناختی کنش‌های مربوط به سلامت و فعالیت‌های جسمانی را حاصل تعامل بین فرد و محیط می‌دانند. بر این اساس، محیط فیزیکی فراهم‌کننده فرصت‌های بالقوه و یا ایجادکننده موانع برای سبک زندگی فعال است (ریمرز^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۲).

در ایران اغلب پژوهش‌ها در مورد عوامل بازدارنده فعالیت جسمانی و بررسی دلایل مشارکت (سعیدی، ۱۳۹۰) و عدم مشارکت (نادریان جهرمی و هاشمی، ۱۳۸۸) است و کمتر عوامل مؤثر بر تعهد در فعالیت‌های ورزشی، نقش عوامل اجتماعی، محیطی و فردی (تیموری و همکاران، ۲۰۱۰) مورد بررسی قرار گرفته شده است. یوسفی و همکاران (۱۳۹۳) طی تحقیقی با عنوان «عوامل محیطی و روان‌شناختی-اجتماعی همبسته با فعالیت جسمانی در اوقات فراغت دانش‌آموزان» به این نتیجه رسید که همه متغیرهای محیطی و روانی-اجتماعی، به‌طور معنی‌داری باهم همبستگی متقابل و با فعالیت جسمانی رابطه معناداری دارند. کلیه

---

۱ Social-exchange theory

۲ Kelly s investment model

۳ Rubult s investment model

۴ Sport enjoyment

۵ Personal investment

۶ Social constraints

۷ Involvement alternative

۸ Involvement opportunities

۹ Kim and Cardinal

۱۰ Socio-ecological models

۱۱ Reimers et al

شاخص‌های برازش مدل در دامنه قابل قبولی بوده و به ترتیب عوامل حمایت اجتماعی (دوستان)، خودکارآمدی فعالیت جسمانی و دسترسی به محیط ورزشی، دارای ضریب تأثیر معنادار و پیش‌بینی‌کننده فعالیت جسمانی در اوقات فراغت بودند. کاسپر و بابکز^۱ (۲۰۰۸) طی تحقیقی با عنوان «پیش‌بینی‌کنندگان دموگرافیک تعهد ورزشی شرکت‌کنندگان تفریحی تنیس» نشان دادند که متغیرهای شخصی، اجتماعی و اقتصادی به طور مستقیم بر تعهد ورزشی تأثیر می‌گذارند و تعهد در بین شرکت‌کنندگان در ورزش متفاوت است، اما در تمام بخش‌ها، لذت و فرصت‌های مشارکت بیش‌ترین اهمیت را داشتند. همچنین افزایش زمان صرف شده در ورزش و سرمایه‌های پولی تعهد ورزشی را افزایش می‌دهد. کیم و کاردینال^۲ (۲۰۱۰) نیز در تحقیق خود نشان دادند سهم هر یک از عوامل موثر بر فعالیت جسمانی در قلمرو متغیرهای روان‌شناختی اجتماعی و محیطی (عوامل محرک تغییر) در سال‌های اخیر مورد تأکید محققان قرار گرفته است. با توجه به اینکه تعهد نیز مانند شروع فعالیت بدنی اهمیت بسزایی دارد و افراد برای دستیابی به مزایای کامل تندرستی باید به صورت منظم و مستمر تمرینات ورزشی را ادامه دهند و چون عوامل محیطی از عوامل مهم در افزایش تعهد ورزشی به خصوص در جوانان - که هسته اصلی جامعه و آینده سازان هستند - می‌باشد، لذا در این مطالعه به دنبال پیش‌بینی تعهد ورزشی بر اساس عوامل محیطی می‌باشیم.

روش‌شناسی پژوهش

از آنجا که هدف این تحقیق پیش‌بینی تعهد ورزشی از طریق عوامل محیطی است، پژوهش حاضر از حیث راهبرد از نوع توصیفی، به لحاظ مسیر اجرا از نوع همبستگی، به لحاظ زمان مقطعی، از حیث نحوه گردآوری داده‌ها میدانی و از نظر هدف کاربردی و از نظر نتایج آینده‌نگر می‌باشد. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان تربیت‌بدنی ورزشکار دانشکده تربیت‌بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، شمال و علوم تحقیقات تشکیل می‌دادند که تعداد آنها حدود ۶۸۰ نفر می‌باشد. بر اساس حجم جامعه آماری مطابق با جدول مورگان، تعداد ۳۸۲ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. به علت عدم همکاری برخی افراد (۱۲ نفر) تعداد ۳۷۰ نفر از دانشجویان به صورت تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند؛ به طوری که ابتدا واحدهای جامعه مورد مطالعه در طبقه‌هایی که از نظر صفت متغیر همگن‌تر بودند، گروه بندی شدند تا تغییرات آن‌ها در درون گروه‌ها کمتر شود. پس از آن از هر یک از طبقه‌ها تعدادی نمونه انتخاب شد. برای سنجش تعهد ورزشی از پرسشنامه تعهد ورزشی اسکانلان و همکاران (۱۹۹۳) استفاده گردید. این

^۱ Casper and babkes

^۲ Kim and Cardinal

پرسشنامه مشتمل بر ۲۶ سؤال ۵ گویه ای می‌باشد. ضریب همسانی درونی آن بین ۰/۹۵ گزارش شده است. در بررسی اعتبار سازه‌ای پنج خرده مقیاس آن شامل لذت، تنوع‌طلبی، سرمایه‌گذاری شخصی، الزام اجتماعی و فرصت مشارکت تأیید و ضریب آلفای خرده مقیاس‌های آن بین ۰/۹۳ و برای کل مقیاس ۰/۹۰ گزارش گردیده است. همچنین برای سنجش عوامل محیطی از پرسشنامه ۱۲ سوالی عوامل اجتماعی محیطی رمیرز و همکاران (۲۰۱۲) که برای تعیین نقش عوامل محیطی در فعالیت جسمانی استفاده گردیده، بهره‌گیری شده است. سوالات این پرسشنامه در طیف ۴ گزینه‌ای از یک (به هیچ‌وجه) تا چهار (زیاد) قرار دارد که در این تحقیق سوالات ۹-۱۲ پرسشنامه ذکر شده مربوط به عوامل محیطی می‌باشد. برای اعتبار محتوایی و صوری از تأیید استادان راهنما، مشاور و صاحب نظران حوزه مدیریت ورزشی استفاده شده است. همچنین، جهت پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که برای پرسشنامه تعهد ورزشی ۰/۸۲ و عوامل محیطی ۰/۸۱ می‌باشد. اطلاعات حاصل از داده‌های مربوط به پرسشنامه‌ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی‌ها و درصد فراوانی‌ها، میانگین و انحراف معیار) و در بخش آمار استنباطی، از آزمون کلموگراف-اسمیرنوف برای آزمون طبیعی بودن توزیع داده‌های تحقیق و برای بررسی ارتباط بین متغیرها با توجه به داده‌های غیر نرمال از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. همچنین کلیه تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم‌افزارهای اسپاس اس نسخه ۲۲ انجام گرفت ($p \leq 0.05$).

یافته‌های پژوهش

جدول ۱: توزیع نمونه آماری پژوهش بر حسب وضعیت تأهل

متغیر	مجرد	متأهل	زن	مرد	زیر ۲۰ سال	۲۱ تا ۳۰ سال
فراوانی	۳۵۰	۲۰	۱۸۶	۱۸۴	۲۶۱	۱۰۹
درصد	۹۴/۶	۵/۴	۵۰/۳	۴۹/۷	۷۰/۵	۲۹/۵

مقادیر جدول بالا بیانگر این است ۹۴/۶ درصد از نمونه آماری پژوهش را مجردها و ۵/۴ درصد را متأهل‌ها تشکیل داده‌اند. همچنین، ۵۰/۳ درصد از نمونه آماری پژوهش را زن‌ها و ۴۹/۷ درصد را مردها تشکیل داده‌اند. یافته‌های توصیفی بیانگر این است که ۷۰/۵ درصد از نمونه آماری پژوهش کمتر از ۲۰ و ۲۹/۵ درصد ۲۱ تا ۳۰ سال سن دارند. بنابراین، افراد دارای سن کمتر از ۲۰ سال درصد بیشتر و افراد دارای سن ۲۱ تا ۳۰ سال درصد کمتری از نمونه آماری پژوهش را تشکیل داده‌اند (جدول ۱).

جدول ۲: توصیف متغیر تعهد ورزشی و ابعاد آن؛ عوامل محیطی با استفاده از شاخص‌ها

شاخص				متغیر
کشیدگی	کجی	انحراف معیار	میانگین	
-۰/۲۴۶	-۰/۲۵۹	۰/۵۳۲	۳/۱۱۰	کل تعهد ورزشی
-۰/۱۴۹	-۰/۲۹۲	۰/۶۷۳	۳/۴۱۵	تعهد ورزشی
-۰/۲۴۴	۰/۴۸۲	۰/۹۰۴	۲/۴۲۰	لذت ورزشی
-۰/۰۶۱	-۰/۲۳۹	۰/۸۶۶	۲/۹۴۳	مشغولیات جایگزین
۰/۰۰۸	-۰/۱۳۷	۰/۶۵۸	۳/۳۱۶	سرمایه‌گذاری شخصی
-۰/۰۴۲	-۰/۱۸۰	۰/۷۸۹	۳/۰۸۸	محدودیت‌های اجتماعی
۰/۰۹۶	۰/۱۵۶	۰/۵۵۹	۳/۳۶۹	فرصت‌های مشارکت
-۰/۰۸۶	-۰/۱۱۵	۰/۷۳۶	۳/۳۴۷	عوامل محیطی

بر حسب مقادیر یافته‌های توصیفی بالا:

- (۱) میانگین متغیر تعهد ورزشی و ابعاد آن در نمونه آماری پژوهش بالاتر از میانگین فرضی (۳) است؛ به عبارت دیگر، نمونه آماری تعهد ورزشی و ابعاد آن را بالاتر از حد متوسط ارزیابی کرده‌اند.
- (۲) مقدار شاخص انحراف معیار مربوط به متغیر تعهد ورزشی و ابعاد آن بیانگر پراکندگی در حد متوسط داده‌های این متغیر از شاخص میانگین است.
- (۳) مقدار منفی شاخص کجی متغیر تعهد ورزشی و ابعاد آن بیانگر تمایل داده‌های این متغیرها به سمت مقادیر بالاتر از میانگین و مقدار مثبت این شاخص در ارتباط با بعد فرصت‌های مشارکت گویای تمایل داده‌های این متغیر به سمت مقادیر پایین‌تر از میانگین است. مقدار منفی شاخص کشیدگی متغیر تعهد ورزشی و دیگر ابعاد به جز سرمایه‌گذاری شخصی بیانگر توزیع نسبتاً مسطح داده‌های این ابعاد و مقدار مثبت این شاخص در ارتباط با سایر ابعاد نشان دهنده توزیع نسبتاً برآمده داده‌ها این بعد در نمونه آماری پژوهش است. بر حسب مقادیر یافته‌های به دست آمده، میانگین متغیر عوامل محیطی در نمونه آماری پژوهش بالاتر از میانگین فرضی و بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است. همچنین، مقدار شاخص انحراف معیار مربوط به متغیر نیروهای محرک تغییر و ابعاد آن بیانگر پراکندگی در حد متوسط داده‌های این متغیر از شاخص میانگین است.

۱ مبنای محاسبه میانگین فرضی یا حد متوسط، طیف سنجش این متغیر در پژوهش حاضر است (۱ تا ۵)

در این قسمت از تحلیل آماری داده‌های پژوهش ابتدا از حیث وضعیت نرمال بودن بررسی می‌شود.

جدول ۳: وضعیت نرمال بودن داده‌ها

متغیر	تعداد	Z کولموگروف - اسمیرنف	Sig
تعهد ورزشی	۳۷۰	۰/۱۰۸	۰/۰۰۱
لذت ورزشی	۳۷۰	۰/۱۱۱	۰/۰۰۱
مشغولیات جایگزین	۳۷۰	۰/۱۳۲	۰/۰۰۱
سرمایه گذاری شخصی	۳۷۰	۰/۱۱۶	۰/۰۰۱
فشار اجتماعی	۳۷۰	۰/۰۷۴	۰/۰۰۱
فرصت مشارکت	۳۷۰	۰/۱۱۴	۰/۰۰۱
کل تعهد ورزشی	۳۷۰	۰/۰۵۶	۰/۰۰۷
محیطی	۳۷۰	۰/۱۳۰	۰/۰۰۱

نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف نشان می‌دهد که سطح معناداری به دست آمده برای متغیرهای تحقیق کمتر از ۰/۰۵ است؛ بدین معنی که با ۰/۹۵ اطمینان می‌توان گفت توزیع متغیرها غیرنرمال بود (جدول ۳).

جدول ۴: ماتریس همبستگی اسپیرمن عوامل محیطی و تعهد ورزشی جوانان

متغیر	کل تعهد ورزشی	تعهد ورزشی	لذت ورزشی	جایگزین‌های مشارکت	سرمایه گذاری شخصی	محدودیت‌های اجتماعی	فرصت‌های مشارکت
عوامل محیطی	۰/۴۸**	۰/۳۹**	۰/۱۷**	۰/۲۷**	۰/۳۵**	۰/۳۹**	۰/۶۲**
** معناداری در سطح ۰/۰۱							
* معناداری در سطح ۰/۰۵							

برای اندازه گیری رابطه بین عوامل محیطی و مولفه‌های آن از آزمون اسپیرمن استفاده شده است. با توجه به نتایج آزمون اسپیرمن و با ۹۵ درصد اطمینان، بین عوامل محیطی تغییر و تعهد ورزشی جوانان ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج نشان می‌دهد ارتباط نسبتاً خوبی بین عوامل محیطی و تعهد ورزشی جوانان وجود دارد که این ارتباط مثبت و مستقیم ($r=0/48$) است. بنابراین نتیجه، می‌توان گفت هرچه عوامل محیطی بیشتر گردد احتمالاً تعهد ورزشی جوانان نیز افزایش پیدا کند؛ به این معنی که اگر عوامل محیطی (عوامل محرک تغییر) بهبود پیدا کند متغیر تعهد ورزشی نیز افزایش پیدا می‌کند یا برعکس اگر عوامل محیطی شرایط خوب و مناسبی نداشته باشد تعهد ورزشی نیز کاهش می‌یابد. همچنین مشخص شد

که رابطه ابعاد تعهد ورزشی، لذت ورزشی، جایگزین‌های مشارکت، سرمایه‌گذاری شخصی، محدودیت‌های اجتماعی و فرصت‌های مشارکت با عوامل محیطی مثبت و معنادار است ($p \leq 0/05$). بر اساس نتایج بین لذت ورزشی، جایگزین‌های مشارکت، سرمایه‌گذاری شخصی، محدودیت‌های اجتماعی و فرصت‌های مشارکت با عوامل محیطی رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۵: خلاصه مدل رگرسیون تأثیر عوامل محیطی بر تعهد ورزشی

مدل رگرسیون	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد	دوربین واتسون	F	سطح معناداری
خطی ساده	۰/۵۰	۰/۲۵۰	۰/۲۴۶	۰/۳۰۴	۱/۹۲۴	۱۰۳/۳۵	۰/۰۰۱

جهت پیش‌بینی تعهد ورزشی بر اساس عوامل محیطی با مد نظر قرار دادن سطح سنجش و وضعیت نرمالیتی (داده‌ها از طریق لگاریتم طبیعی به وضعیت نرمال تبدیل شد) از رگرسیون خطی استفاده گردید. نتایج ضریب همبستگی در جدول ۵ نشان می‌دهد که در حالت کلی بین عوامل محیطی و تعهد ورزشی ارتباط معناداری وجود دارد ($R=0/50$, $Sig=0/001$). همچنین ضریب تعیین (R^2) نشان می‌دهد که ۲۵ درصد از واریانس کل تغییرات تعهد ورزشی به عوامل محیطی و ۷۵ درصد به عوامل خارج از مدل مذکور مربوط می‌شود. همچنین با توجه به معناداری مقدار F ($F=103/35$, $Sig=0/001$) می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیر مستقل (عوامل محیطی) و متغیر وابسته (تعهد ورزشی) مدل خوبی بوده و عوامل محیطی قادر است تغییرات تعهد ورزشی را تبیین کند.

جدول ۶: نتایج رگرسیون

Sig	آمار t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		متغیرهای پیش‌بین	مدل
		Beta	خطای استاندارد	B		۱
۰/۰۰۱	۱۱/۳۷	-	۰/۱۲	۱/۳۸	مقدار ثابت محیطی	
۰/۰۰۱	۵/۶۸	۰/۲۸	۰/۰۳	۰/۲۰		

نتایج رگرسیون نشان می‌دهد که عوامل محیطی تأثیر معناداری بر تعهد ورزشی دارد ($Sig=0/001$), $T=11/37$). شیب خط رگرسیونی (ضرایب تأثیر استاندارد نشده B) نیز نشان می‌دهد که عوامل محیطی اثر مستقیم و مثبتی بر میزان تعهد ورزشی خواهد داشت ($B=0/20$). لذا فرض این که عوامل محیطی توان پیش‌بینی تعهد ورزشی را دارند، تأیید می‌گردد.

$$\text{(محیطی)} = 1/38 + 0/28 \text{ تعهد ورزشی}$$

بحث و نتیجه گیری

شرکت افراد مختلف در فعالیت‌های جسمانی و ورزشی به عنوان یک رفتار، همواره مورد توجه متخصصان علوم ورزشی بوده است. یکی از مفاهیم مهمی که امروزه به منظور درک و شناخت عوامل تعیین کننده رفتار مشارکت ورزشی به کار می‌رود، تعهد است. تعهد، نگرش و حالتی روانی است که به منظور توصیف تمایل افراد به رفتارهای مشخص استفاده می‌شود. در واقع، این مفهوم نشان دهنده میزان پشتکار و پایداری افراد برای ادامه مشارکت در یک رفتار است. از دیدگاهی دیگر، تعهد نوعی احساس وابستگی و تعلق خاطر به رفتار خاص است. با توجه به آنچه در مورد مفهوم تعهد ذکر شد، شناخت پیشایندهای این متغیر که در تبیین و پیش‌بینی آن نقش مؤثری دارند، ضروری به نظر می‌رسد. از این‌رو در پژوهش حاضر پیش‌بینی تعهد ورزشی بر اساس عوامل محیطی مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج نشان داد که بین عوامل محیطی و تعهد ورزشی رابطه معنی داری وجود دارد. همچنین بین عوامل محیطی با کلیه مولفه‌های تعهد ورزشی نیز رابطه مستقیمی وجود دارد. نتایج همسو با یافته یوسفی و همکاران (۱۳۹۳) و کیم و کاردینال (۲۰۱۰) می‌باشد. کیم و کاردینال (۲۰۱۰) نیز در تحقیق خود نشان داد سهم هر یک از عوامل موثر بر فعالیت جسمانی در قلمرو متغیرهای روان‌شناختی اجتماعی و محیطی (عوامل محرک تغییر) در سال‌های اخیر مورد تاکید محققان قرار گرفته است و یوسفی و همکاران (۱۳۹۳) به رابطه معنی‌دار بین عوامل محیطی و فعالیت جسمانی اشاره داشتند. همچنین این نتیجه تا حدودی با نتیجه گارسیا و همکاران^۱ (۲۰۱۰) که رابطه انگیزش بیرونی و درونی را با تعهد و لذت ورزشی بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که متغیرهای یاد شده در تبیین تعهد ورزشی نقش دارند، همخوان است. به طور کلی، عوامل محیطی عواملی است که از محیط‌های داخلی و خارجی نشأت گرفته‌اند و فرد را ملزم می‌کنند تا خود را با محیط تطبیق دهد. امروزه می‌توان گفت که آنچه افراد را قبل و بعد از تغییر در یک صحنه نگاه می‌دارد، میزان تعهد آنها به آن است، زیرا سطوح پایین تعهد، احتمال ترک در هر جایی را بالا می‌برد. یکی از آماج تعهد، می‌تواند نیروهای محرک تغییر و یا همان عوامل محیطی باشد، چرا که تغییر پایدار بیش از هر چیزی متکی بر پذیرش آن از سوی افراد است و چنانچه این پذیرش نباشد، تغییر عقیم می‌ماند. هولت و همکاران^۲ (۲۰۰۷) معتقد بودند آمادگی برای تغییر باید بر روی سطح فردی متمرکز شود- به دلیل این که فعالیت‌های تغییر توسط افراد شروع می‌شوند و به مرحله اجرا در می‌آیند. لذا لازم است که

^۱ Garcia et al

^۲ Holt et al

با ایجاد شرایط و ساخت فضاهای ورزشی و توسعه عوامل و فاکتورهای محیطی در توسعه تعهد ورزشی دانشجویان قدم مهمی برداشت. بنابراین باید محیط و شرایطی فراهم گردد که بتواند موجب لذت بخش شدن فعالیت ورزشی و ارضای نیازها و خواسته‌های فرد در این محیط بشود- به نوعی که به کاهش مشغولیات ذهنی و کاهش فشار بر روی فرد بینجامد. این عوامل چه به لحاظ ساخت سالن یا وضعیت ایمنی و بهداشتی و یا زیبایی سالن‌ها و اماکن ورزشی و یا تامین نیازهای اجتماعی فرد در محیط‌های ورزشی باید طوری باشد که دانشجویان بتوانند با مشارکت در فعالیت ورزشی، به نیازها و خواسته‌های درونی خود پاسخ مثبت دهند و در نهایت موجب تعهد آنها به انجام فعالیت‌های ورزشی بیشتر گردد. لازم است که مدیران و روسای دانشگاه‌ها شرایط لازم برای تحقق نیازهای درونی دانشجویان را فراهم نمایند، جوی لذت بخش و دوستانه را در محیط‌های ورزشی ایجاد کنند و با ارائه محیطی مناسب در راستای پاسخگویی به انگیزه‌های بیرونی افراد، تعهد آنها به فعالیت‌های ورزشی را افزایش دهند.

نتایج رگرسیون نشان داد که عوامل محیطی قابلیت پیش بینی کننده تعهد ورزشی را دارا می‌باشند. همچنین بر اساس نتایج، ۲۵ درصد از واریانس کل تغییرات تعهد ورزشی به عوامل محیطی و ۷۵ درصد به عوامل خارج از مدل مذکور مربوط می‌شود. مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیر مستقل (عوامل محیطی) و متغیر وابسته (تعهد ورزشی) مدل خوبی بوده و عوامل محیطی قادر است تغییرات تعهد ورزشی را تبیین کند و این نتایج همسو با یافته‌های (ریمرز و همکاران، ۲۰۱۲) و یوسفی و همکاران (۱۳۹۳) می‌باشد. یوسفی و همکاران (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که همه متغیرهای محیطی و روانی- اجتماعی، به طور معنی داری باهم همبستگی متقابل و با فعالیت جسمانی رابطه معناداری دارند و از قابلیت پیش‌بینی کنندگی فعالیت جسمانی برخوردارند. تحقیقات انجام شده در زمینه نقش محیط در فعالیت‌های جسمانی نیز موید رابطه مثبت و معنی دار محیط مناسب مانند فضاهای ورزشی و اماکن دسترسی با انجام فعالیت‌های جسمانی در نوجوانان است (پارک و کیم^۱، ۲۰۰۸). بنابراین شرایط مناسب مانند وجود زمین‌ها و سالن‌های ورزشی برای دانشجویان، دسترسی آسان به اماکن و سالن‌های ورزشی، ایجاد فضاهای ورزشی مناسب برای راه پیمایی و ورزش‌هایی چون دوچرخه سواری و تنیس و ... و وجود امنیت در استفاده از تسهیلات ورزشی می‌تواند سبب افزایش گرایش دانشجویان به ورزش و به تبع آن تعهد ورزشی شود. در نتیجه ارائه یک طرح و قالب کلی به جهت مرتفع ساختن مشکلات و معضلات موجود در زمینه ورزش دانشجویان می‌تواند گام موثری در جهت از بین بردن موانع و توسعه مشارکت ورزش دانشجویان به شمار آید.

^۱ Park & kim

همچنین می‌توان با تعیین اهداف و چشم انداز مناسب در برگزاری مسابقات دانشجویی و عوامل محیطی موجود در این راستا و نیز برنامه‌ریزی صحیح و فراهم نمودن سالن‌های منطبق با علاقه دانشجویان در تعهد ورزشی دانشجویان تاثیر مثبتی برجای گذاشت.

پیشنهاد می‌گردد که برای تعمیم بهتر نتایج، قلمروهای مکانی و زمانی مختلف در تحقیقات آتی مورد بررسی قرار گیرند.

همچنین، عوامل محیطی برای افزایش تعهد ورزشی تقویت شود، چرا که نتایج نشان داد با افزایش این نیروها تعهد ورزشی افزایش پیدا می‌کند. برای تحقق چنین هدفی لازم است انگیزش بیرونی افراد از جمله تقدیر و تشکر در جمع دیگران، دادن هدایایی برای تلاش انجام شده و ... صورت پذیرد.

پیشنهادها

- تاسیس اماکن و تأسیسات ورزشی مجزا به دانشجویان این اجازه را می‌دهد که آزادانه و بدون هیچگونه محدودیتی ضمن رعایت ارزش های دینی در محیطی سالم و ایمن فعالیت های بدنی مورد علاقه خود را دنبال نمایند؛
- افزایش تعداد فضاهای ورزشی مختص دانشجویان با توجه به جمعیت دانشجویان؛
- حضور مربیان، سرپرستان و مدیران مسئول از علل مهم افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت های تفریحی ورزشی می‌باشد و خود سبب تعهد ورزشی می‌گردد؛
- حمایت مدیران دانشگاه از برنامه‌های ورزشی دانشجویان موجب ارتقای سلامت جسمانی و روانی آنان و بهبود کارایی و اثربخشی و تعهد ورزشی آنان می‌شود.

منابع

- حقیقی، صفورا. (۱۳۹۳). «ارتباط کمال‌گرایی و تعهد ورزشی دانشجویان شهر همدان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کردستان.
- سعیدی، علی اصغر. (۱۳۹۰). «بررسی عوامل تأثیرگذار بر میزان گرایش شهروندان به مشارکت در اساتید و کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی». نشریه علوم تربیتی. سال دوم. شماره ۸. صص ۱۴۹-۱۶۷.
- صفاری، مرجان. (۱۳۹۱). «طراحی مدل ورزش همگانی ایران». رساله دکتری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس. صص ۱۳۴ و ۱۳۵.
- گیل، دایان. (۱۹۹۸). پویایی‌های روانشناختی در ورزش. نورعلی خواجهوند (۱۳۸۳). تهران: انتشارات کوثر
- میرحسینی، محمدعلی؛ مظفری، امیراحمد و هادوی، فریده. (۱۳۹۱). «روایی و پایایی مدل تعهد ورزشی در میان دانشجویان ورزشکار». نشریه مدیریت ورزشی. شماره ۱۵. صص ۱۰۵-۱۲۱.
- نادریان جهرمی، مسعود و هاشمی، هاجر. (۱۳۸۸). «عوامل بازدارنده مشارکت ورزشی زنان کارمند شهر اصفهان». نشریه پژوهش در علوم ورزشی. شماره ۲۳ (جزء اول). صص ۵۳.
- یوسفی، بهرام؛ صابونچی، رضا؛ سنگ سفیدی، بیتا و عسگری، مریم. (۱۳۹۳). «عوامل محیطی و روانشناختی - اجتماعی همبسته با فعالیت جسمانی در اوقات فراغت دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهر کرمانشاه». پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی. ۴(۸). صص ۹۳-۱۰۱.
- Casper, J. M., Babkes, S. M. (۲۰۰۸). "Demographic predictors of recreational tennis participants' sport commitment". Journal of Park and Recreation Administration. No ۳. Pp ۹۳-۱۱۵.
- Garcia-Mas, A, Palou, P, Gili, M, Ponseti, X. (۲۰۱۰). "Commitment, Enjoyment and Motivation in Young Soccer Competitive Players". The Spanish Journal of Psychology. Vol ۱۳. No ۲. Pp ۶۰۹-۶۱۶.
- Holt, D. T., Armenakis, A. A., Feild, H. S., & Harris, S. G. (۲۰۰۷). "Readiness for organizational change the systematic development of a scale". The Journal of applied behavioral science. Vol ۴۳. No ۲. Pp ۲۳۲-۲۵۵.

- Johnson, M.P. (۲۰۰۱). **“Social and cognitive features of the dissolution of commitment to ۱۴ / Scanlan, Carpenter, Schmidt, Simons, and Keeler relationships”**. In S. Duck (Ed.), *Personal relationships: Vol ۴. Dissolving personal relationships* (Pp. ۵۱-۷۳). London: Academic Press.
- Kelley, H.H. (۱۹۸۳). **“Love and commitment”**. In *H.H. Kelley, E. Berscheid, A. Christensen, J.H. Harvey, T.L. Huston, G. Levinger, E. McClintock, L.A. Peplau, & D.R. Petersen (Eds.)*. *Close relationships* (pp. ۲۶۵-۳۱۴). New York: W.H. Freeman and Company
- Kim, Y-H., & Cardinal, B. J. (۲۰۱۰). **“Psychosocial correlates of Korean Adolescents’ physical activity behavior”**. *J Exerc Science Fit*. Pp ۹۷-۱۰۴.
- Kline, P. (۲۰۰۵). **An easy guide to factor analysis**. London: routledge
- Park, H, RN, Kim, N., (۲۰۰۸). **“Predicting Factors of Physical Activity in Adolescents: A Systematic Review”**. *Asian Nursing Research*. Vol ۲. No ۲. Pp ۱۱۳-۱۲۸.
- Reimers, A, K. Jekauc, D. Mess, F. Mewes, N. Woll, A. (۲۰۱۲). **“Validity and reliability of a self-report instrument to assess social support and physical environmental correlates of physical activity in adolescents”**. *BMC Public Health*. ۱۲:۷۰۵. Pp ۱-۱۰.
- Scanlan, T., Carpenter, P., Schmidt, G., Simons, J., & Keeler, B. (۱۹۹۳). **“An introduction to the sport commitment model”**. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. Vol ۱۵. Pp ۱-۱۵.
- Scanlan, T., Russel, D. G., Wilson, N. C., and Scanlan, L. A. (۲۰۰۳). **“Project on elite athlete commitment (PEAK)”**. *Journal of sport and exercise psychology*. ۲۵ Pp ۳۶۰-۳۷۶.
- Taymoori, P. Rhodes, R. E. Berry, T. R. (۲۰۱۰). **“Application of a social cognitive model in explaining physical activity in Iranian female adolescents”**. *Health Education Research*. Vol ۲۵. No ۲. Pp ۲۵۷-۲۶۷.

Prediction of Physical Education Students' Sport Commitment Based on Environmental Factors

Shahrzad Esmaeili

Ph.D. in Sport Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Farideh Ashraf Ganjouei

Ph.D., Associate Professor, Sport Management Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Ali Zarei

Ph.D., Associate Professor, Sport Management Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: ۳۰ May ۲۰۱۷

Accepted: ۲۰ Jul. ۲۰۱۷

The study is to predict the sports commitment of physical education students based on environmental factors. This is a descriptive study as a research strategy, in terms of execution path of Correlation type, in terms of time is a section, as data collection is a field, in terms of purpose is applied and in terms of outcomes it is prospective one. The statistical population of the study was all physical education students of physical education faculty in Islamic Azad University of Central and Northern Tehran and Research Science Branches (۶۸۰ people). According to the Morgan table, ۳۸۲ people were selected as a statistical sample. Accordingly, due to lack of cooperation (۱۲ students), ۳۷۰ students were randomly selected as sample. The Athletic Commitment Questionnaire of Scanlan et al. (۱۹۹۳) and the Environmental Factors Questionnaire of Reimers et al. (۲۰۰۶) were used to collect data. Content validity of the questionnaire approved by ۱۰ professors of physical education and the reliability of the questionnaire was ۰,۸۲ and ۰,۸۱ respectively for the Cronbach's alpha coefficient for the sports commitment questionnaire and the environmental factors. To analyze the data, descriptive statistics (frequency and percentage of frequency, mean and standard deviation), and inferential statistics of Kolmogorov-Smirnov test, Spearman correlation coefficient and regression

were used by SPSS software. According to the Spearman test, there is a significant and direct relationship between environmental factors and sport commitment of physical education students. The coefficient of determination (R^2) shows that ۲۰% of the total variance sport commitment changes related to environmental factors. Also, the results of regression test showed that the environmental factor has the ability to predict student sports commitment.

Key Words: Exercise Commitment, Environmental Factors and Physical Education Students

